

LUONNOS

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi poliisilain 2 luvun, Suomen tasavallan hallituksen ja Ruotsin kuningaskunnan hallituksen välillä raja-alueen poliisiyhteistyöstä tehdystä sopimuksesta annetun lain 4 ja 5 §:n muuttamisesta ja puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetun lain 2 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi poliisilakia, Suomen tasavallan hallituksen ja Ruotsin kuningaskunnan hallituksen välillä raja-alueen poliisiyhteistyöstä tehdystä sopimuksesta annettua lakia ja puolustusvoimien virka-avusta poliisille annettua lakia.

Poliisilaissa säädettäisiin poliisimiehen oikeudesta puuttua miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan. Miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan puuttumisessa voitaisiin käyttää teknistä laitetta, voimakeinoja tai ampuma-asetta.

Puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetussa laissa säädettäisiin, että puolustusvoimien olisi annettava poliisille virka-apua miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan puuttumiseksi.

Esityksen tavoitteena on tehostaa poliisin kykyä suoriutua sille laissa säädettyistä tehtävistään ja turvata perustuslaissa tarkoitettua oikeutta henkilökohtaiseen turvallisuuteen.

Esitys tukee Petteri Orpon hallitusohjelman tavoitetta siitä, että hallitus vahvistaa rikostorjuntaa kansalaisten turvallisuuden ja viranomaisia kohtaan koetun luottamuksen lisäämiseksi.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan x.x.2026.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	4
1 Asian tausta ja valmistelu	4
1.1 Tausta	4
1.2 Valmistelu	4
2 Nykytila ja sen arviointi.....	4
2.1 Nykytilan arviointi ja teknologinen kehitys.....	4
2.2 Poliisilaki sekä ilma-, tie-, maasto- ja vesiliikenteen lainsäädäntö	5
2.2.1 Yleistä	5
2.2.2 Miehitettömän ilma-aluksen havaitseminen ja sen kulkuun tai toimintaan puuttuminen	5
2.2.3 Tiellä tai maastossa liikkuvan miehitettömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun puuttuminen	6
2.2.4 Suomen aluevesillä liikkuvan miehitettömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun puuttuminen	7
2.2.4.1 Merioikeusyleissopimus, Suomen aluevesien rajoista annettu laki ja poliisin hallinnosta annettu laki	7
2.2.4.2 Aluevalvontalaki	8
2.2.4.3 Vesiliikennelaki ja poliisilaki.....	8
2.2.5 Ampuma-aseen tai muiden voimakkeiden käyttäminen miehitettömän ilma-aluksen ja muiden miehitettömien kulkuneuvojen tai laitteiden kulkuun puuttumisessa.....	9
2.3 Sähköisen viestinnän palveluista annettu laki.....	10
2.4 Virka-apu poliisilain ja muiden erityislakien nojalla miehitettömän ilma-aluksen ja muiden miehitettömien kulkuneuvojen tai laitteiden kulkuun puuttumisessa.....	10
2.5 Laki Suomen tasavallan hallituksen ja Ruotsin kuningaskunnan hallituksen välillä raja-alueen poliisiyhteistyöstä tehdystä sopimuksesta	11
3 Tavoitteet	11
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	12
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	12
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	12
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset	12
4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	12
4.2.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset	13
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	13
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	13
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot	13
5.1.1 Ruotsi	13
5.1.2 Norja.....	14
5.1.3 Tanska	14
5.1.4 Saksa	14
6 Lausuntopalaute.....	15
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	15
7.1 Poliisilaki	15

LUONNOS

7.2 Laki Suomen tasavallan hallituksen ja Ruotsin kuningaskunnan hallituksen välillä raja-alueen poliisiyhteistyöstä tehdystä sopimuksesta annetun lain 4 ja 5 §:n muuttamisesta.....	19
7.3 Laki puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetun lain 2 §:n muuttamisesta.....	19
8 Voimaantulo	19
9 Toimeenpano ja seuranta	19
10 Suhde muihin esityksiin.....	19
10.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä.....	19
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	19
LAKIEHDOTUKSET	23
1. Laki poliisilain 2 luvun muuttamisesta	23
2. Laki Suomen tasavallan hallituksen ja Ruotsin kuningaskunnan hallituksen välillä raja-alueen poliisiyhteistyöstä tehdystä sopimuksesta annetun lain 4 ja 5 §:n muuttamisesta.....	25
3. Laki puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetun lain 2 §:n muuttamisesta.....	26
LIITE	27
RINNAKKAISTEKSTIT	27
1. Laki poliisilain 2 luvun muuttamisesta	27
2. Laki Suomen tasavallan hallituksen ja Ruotsin kuningaskunnan hallituksen välillä raja-alueen poliisiyhteistyöstä tehdystä sopimuksesta annetun lain 4 ja 5 §:n muuttamisesta.....	31
3. Laki puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetun lain 2 §:n muuttamisesta.....	32

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaan hallitus vahvistaa rikostorjuntaa kansalaisten turvallisuuden ja viranomaisia kohtaan koetun luottamuksen lisäämiseksi.

Valtioneuvosto antoi 11.9.2025 eduskunnalle selonteon sisäisestä turvallisuudesta. Selonteon mukaan sisäisen turvallisuuden viranomaisten havainnointi- ja vastatoimintakykyä muun muassa droonien osalta tulee edelleen kehittää. Sisäisen turvallisuuden viranomaisten miehittämättömien ilma-alusten vastatoiminta turvataan kehittämällä lainsäädäntöä.

Euroopan komissio on julkaissut marraskuussa 2022 Droonistrategia 2.0 – Älykäs ja kestävä miehittämättömien ilma-alusten eurooppalainen ekosysteemi, jäljempänä *EU:n droonistrategia*. EU:n droonistrategian mukaan droonit ovat erittäin innovatiivisia välineitä, joita voidaan käyttää paitsi laillisiin tarkoituksiin myös vahingon tuottamiseen, kuten järjestäytyneeseen rikollisuuteen tai hyökkäyksiin, jotka kohdistuvat julkisiin tiloihin, yksityishenkilöihin ja kriittiseen infrastruktuuriin. EU:ssa droonien laillinen käyttö on säänneltyä, mutta EU:lla ei ole erityisiä sääntöjä eikä ohjeita niiden luvattoman tai peräti rikollisen käytön torjumiseksi.

1.2 Valmistelu

Sisäministeriö asetti 26.6.2025 lainsäädäntöhankkeen poliisilain muuttamiseksi koskien poliisin toimivaltuuksia miehittämättömän ilma-aluksen, muun kulkuneuvon tai laitteen kulkuun puuttamisessa.

Ehdotus hallituksen esitykseksi valmisteltiin sisäministeriössä yhteistyössä Poliisihallituksen, liikenne- ja viestintäministeriön, ulkoministeriön, puolustusministeriön, oikeusministeriön, Liikenne- ja viestintäviraston ja Merivoimien esikunnan kanssa.

Valmistelun aikana kuultiin Itä-Uudenmaan poliisilaitosta ja Helsingin poliisilaitosta.

Esityksestä pyydettiin lausunto seuraavilta tahoilta: oikeusministeriö, puolustusministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, ulkoministeriö, valtiovarainministeriö, valtioneuvoston oikeuskansleri, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia, Liikenne- ja viestintävirasto, Poliisihallitus ja sen alainen hallinto, suojelupoliisi, Keskusrikospoliisi, Rajavartiolaitoksen esikunta, Pääesikunta, Merivoimien esikunta, Aalto-yliopisto, Finavia Oyj, Fintraffic Lennonvarmistus Oy, Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry, RPAS Finland ry, Suomen lennonjohdajien yhdistys ry, Suomen Lentäjaliitto ry ja Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry ja Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Nykytilan arviointi ja teknologinen kehitys

Tässä jaksossa kuvataan lainsäädännön nykytilaa ottaen huomioon keskeiset säädökset ja säädöksissä olevat epäkohdat tai puutteellisuudet. Koska miehittämättömiin kulkuneuvoihin ja laitteisiin liittyvä teknologia kehittyy nopeasti, on ollut tarkoituksenmukaista pyrkiä kuvamaan myös tulevaisuuden näkökohtia asiaan. Arvioinnin tavoitteena on muodostaa kokonaiskuva, joka tukee lainsäädäntömuutosten tarpeellisuutta.

2.2 Poliisilaki sekä ilma-, tie-, maasto- ja vesiliikenteen lainsäädäntö

2.2.1 Yleistä

Poliisin tehtävistä ja toimivaltuuksista säädetään poliisilaissa (872/2011). Poliisilain 1 luvun 1 §:n mukaan poliisin tehtävänä on oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, kansallisen turvallisuuden suojaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä rikosten ennalta estäminen, paljastaminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen.

Poliisilain 1 luvussa säädetään perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien kunnioittamisesta (2 §), suhteellisuusperiaatteesta (3 §), vähimmän haitan periaatteesta (4 §), tarkoitussidonnaisuusperiaatteesta (5 §) ja mahdollisuudesta luopua tehtävästä tai siirtää sitä (9 §). Nämä säännökset koskevat kaikkien poliisitehtävien hoitoa ja kaikkea poliisin toimivaltuuksien käyttöä. Korostetun tärkeyttä näiden säännösten noudattaminen on voimakeinojen käytössä.

2.2.2 Miehittämättömän ilma-aluksen havaitseminen ja sen kulkuun tai toimintaan puuttuminen

Ilmailulain (864/2014) 3 §:n ja liikenteen palveluista annetun lain (320/2017) 180 §:n mukaan poliisi valvoo omalla tehtäväalueellaan ilmailulain, liikenteen palveluista annetun lain sekä EASA-asetuksen ja sen nojalla annettujen asetusten noudattamista miehittämättömässä ilmailussa.

Miehittämättömän ilma-alukseen kulkuun puuttumisesta säädetään poliisilain 2 luvun 11 a §:ssä. Sen 1 momentin mukaan poliisimiehellä on oikeus ottaa ilmailulain 2 §:n 21 kohdassa tarkoitettu miehittämätön ilma-alus tilapäisesti haltuun, estää sen käyttö tai muutoin puuttua sen kulkuun, jos se on välttämätöntä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi, rikosten ennalta estämiseksi tai jo aloitetun rikoksen keskeyttämiseksi, erityisten valvontakohteiden varvioimiseksi, poliisitehtävän tai merkittävän valtiollisen tapahtuman turvaamiseksi taikka onnettomuuspaikalla suoritettavien toimenpiteiden tai toimenpiteen kohteena olevan henkilön yksityisyyden suojaamiseksi. Pykälän 2 momentin mukaan poliisimies voi 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa käyttää teknistä laitetta, joka ei aiheuta vähäistä suurempaa haittaa radio- tai muulle viestinnälle taikka yleiselle viestintäverkolle. Pykälän 3 momentin mukaan poliisimiehellä on oikeus käsitellä miehittämättömän ilma-aluksen käyttöön liittyvää radioviestintää, välitystietoja ja sijaintitietoja miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun puuttumiseksi tai sen kokonaisjärjestelmän osan yksilöimiseksi ja sijainnin määrittämiseksi.

Miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun puuttuminen edellyttää ilma-aluksen havaitsemista, tunnistamista ja jatkuvaa paikannusta. Miehittämättömän ilma-alus voidaan havaita visuaalisesti, sen tutkapaikkipinta-alan, ulkomuodon, lämpötilan, äänen tai sen käyttämien radiotaajuuksien tiedonsiirtosignaalien avulla. Havaitsemisessa voidaan käyttää tutkateknologiaa, optisia ja akustisia sensoreita sekä lentolaitteen ja sen ohjausjärjestelmän välisen yhteyden havaitsevia laitteita. Pienten, nopeasti liikkuvien miehittämättömien ilma-alusten havaitseminen ja erottaminen muista ilmatilassa olevista kohteista, kuten linnuista, on kuitenkin usein vaikeaa.

Miehittämättömät ilma-alukset voivat toimia myös valokuitukaapeli-ohjauksella tai kokonaan tai osittain itsenäisesti. Miehittämättömän ilma-aluksen ohjaaminen valokuitukaapeli-ohjauksella ei edellytä radioyhteyttä, jolloin sen havaitseminen radiotaajuuksia signaaleja seuraamalla ei ole mahdollista samalla tavalla kuin kauko-ohjatun miehittämättömän ilma-aluksen.

Teknologian kehittyessä miehittämättömät ilma-alukset voivat toimia yhä useammin joko kokonaan tai osittain autonomisesti eli itsenäisesti, ennalta ohjelmoitujen reititysten perusteella tai

LUONNOS

tekoälyä hyödyntäen joko yksittäin tai parvina taikka 5G-yhteyteen perustuen. Ilma-aluksen ohjaukseen voidaan käyttää myös matkaviestintaajuuksia, kuten 4G- ja 5G-taajuuksia, jolloin yksittäisen ilma-aluksen radiosignaalin havainnoiminen voi olla vaikeaa.

Poliisi pyrkii ensisijaisesti tavoittamaan miehittämättömän ilma-aluksen ohjaajan ja vaikuttamaan hänen toimintaansa neuvoin, kehotuksin ja käskyin ennen muiden aluksen kulkuun vaikuttavien keinojen käyttöä.

Autonomisen ja tekoälyä hyödyntävien ilma-alusten tai -alusparvien ilma-aluksen ohjaukseen vaikuttaminen tai vastatoimien toteuttaminen voi olla on vaikeaa. Radiotaajuisen ohjaussignaalin puuttuessa ohjaukseen vaikuttaminen radiotaajuuksia hyödyntäen voi olla mahdotonta.

Miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun puuttumisen lisäksi olisi tarve puuttua sen toimintaan tilanteissa, joissa ilma-alus ei liiku tai ei enää liiku. Näin voitaisiin estää sen toiminta ennen mahdollista rikoksen tekoa.

2.2.3 Tiellä tai maastossa liikkuvan miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun puuttuminen

Tieliikennelain (729/2018) 1 §:n mukaan laki koskee liikennettä tiellä, jos tieliikennelaissa ei toisin säädetä. Tieliikennelain 2 §:n 1 kohdan mukaan tiellä tarkoitetaan maantietä, katuja, yksityistä tietä, moottorikelkkailureittiä tai muuta yleiselle liikenteelle tarkoitettua taikka yleisesti liikenteeseen käytettyä aluetta. Pykälän 21 kohdan mukaan ajoneuvolla tarkoitetaan ajoneuvolain (82/2021) 2 §:n 1 kohdassa tarkoitettua maalla kulkevaa laitetta, joka ei kulje kiskoilla sekä sotilasajoneuvolain (332/2023) 2 §:n 18 kohdassa tarkoitettua sotilasajoneuvoa.

Tieliikenteessä keskeinen toimija on tienkäyttäjät, jolla tarkoitetaan tieliikennelain 2 §:n 2 kohdan mukaan jokaista, joka on tiellä tai kuljettaa sillä olevaa ajoneuvoa tai raitiovaunua. Lain esitöiden mukaan tienkäyttäjät olisi ajoneuvon kuljettajat, joka ajaisi ajoneuvolla tiellä. Tienkäyttäjät olisi myös se, joka kuljettaa ajoneuvoa tai raitiovaunua tien ulkopuolella. Esimerkiksi uusimmassa henkilöautoissa ajoneuvon pysäköinti on mahdollista ajoneuvon ulkopuolella. Säännöksellä otettaisiin huomioon ajoneuvojen automaatio. (HE 180/2017 vp, s. 180.)

Tieliikennelain 181 §:n mukaan lain noudattamista valvovat poliisi ja rajavartiolaitos 4 §:ssä säädetyllä toimialueella Rajavartiolaitos. Myös Tulli toimii valvontaviranomaisena. Lain 182 §:n mukaan ajoneuvo on poliisimiehen, rajavartiomiehen ja tullimiehen antamasta merkistä pysäytettävä.

Maastoliikennelain (1710/1995) 2 §:n 1 momentin mukaan lakia sovelletaan moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttämiseen maastossa ja moottorikelkkailureitillä. Laki ei koske ilma-aluksia, aluksia eikä veneitä. Lain 32 §:n 2 momentin mukaan moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämisestä maastossa valvovat poliisi, tullilaitos ja rajavartiolaitos. Lain 33 §:n 1 momentin mukaan moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajan on maastossa, moottorikelkkareitillä ja metsätiellä välittömästi pysähdyttävä virkapukuisen tai näkyvällä virkamerkillä varustetun poliisi-, tulli- tai rajavartiomiehen antamasta merkistä taikka sellaisen Metsähallituksen virkamiehen antamasta merkistä, jolla on poliisivaltuudet.

Poliisilain 2 luvun 11 §:ssä säädetään kulkuneuvon pysäyttamisestä ja siirtämisestä. Pykälän 1 momentin mukaan poliisimiehellä on oikeus määrätä kulkuneuvo pysäytettäväksi, siirtää kulkuneuvo tai määrätä se siirrettäväksi, jos se on perusteltua poliisille kuuluvan tehtävän suorittamiseksi.

LUONNOS

Teknologian kehitys mahdollistaa sen, että ilman kuljettajaa toimiva kulkuneuvo eli miehittämätön kulkuneuvo voi liikkua maastossa tai tiellä kauko-ohjauksella tai autonomisesti. Tekoälyn mahdollistaessa nämä kulkuneuvot voivat liikkua myös ennalta suunnitellulla reitillä. Vaikka poliisilain 2 luvun 11 §:ssä säädetään jo kulkuneuvon pysäyttämisestä ja siirtämisestä, olisi poliisilain sääntelyä täydennettävä, jotta varmistetaan poliisin toimivaltuuksien yksiselitteinen soveltuminen myös uusien ja myös tulevaisuuden teknologioiden osalta.

2.2.4 Suomen aluevesillä liikkuvan miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun puuttuminen

2.2.4.1 Merioikeusyleissopimus, Suomen aluevesien rajoista annettu laki ja poliisin hallinnosta annettu laki

Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimus (jäljempänä *merioikeusyleissopimus*, SopS 49 ja 50/1996) on tullut Suomen osalta voimaan 21.7.1996. Merioikeusyleissopimuksella vahvistetaan maailman valtameriä ja meriä koskeva oikeudellinen järjestelmä, joka sisältää kaikkea valtamerten ja niiden resurssien käyttöä koskevat säännöt.

Merioikeusyleissopimuksen 2 artiklan mukaan rantavaltion täysivaltaisuus ulottuu sen maa-alueen ja sisäisten aluevesien edustalla olevaan merialueeseen, jota nimitetään aluemereksi. Jokaisella valtiolla on merioikeusyleissopimuksen 3 artiklan mukaan oikeus ulottaa aluemerensä enintään kyseisen yleissopimuksen mukaisesti määritellyistä perusviivoista mitattuun 12 meripeninkulman rajaan.

Merioikeusyleissopimuksen 17 artiklan mukaan kaikkien sekä ranta- että sisämaavaltioiden aluksilla on oikeus viattomaan kauttakulkuun aluemerellä merioikeusyleissopimuksen mukaisesti. Kauttakulku on määritelty merioikeusyleissopimuksen 18 artiklassa, ja 19 artiklan mukaan kauttakulku on viatonta niin kauan kuin se ei uhkaa rantavaltion rauhaa, yleistä järjestystä tai turvallisuutta.

Vesistöissä toimiva miehittämätön kulkuneuvo tai laite voi olla veden pinnalla (miehittämätön pinta-alus) tai veden pinnan alapuolella (miehittämätön vedenalainen järjestelmä) toimiva kulkuneuvo tai laite. Merioikeusyleissopimus on hyväksytty vuonna 1982, jolloin ei ole ollut miehittämättömiä pinta-aluksia tai miehittämättömiä vedenalaisia järjestelmiä.

Merioikeusyleissopimuksen 20 artiklan mukaan sukellusveneiden ja muiden vedenalaisten kulkuvälineiden (other underwater vehicles) on aluemerellä purjehdittava pinta-asemassa ja pidettävä lippunsa näkyvissä.

Merioikeusyleissopimuksen 94 artiklan mukaan jokaisen valtion tulee ryhtyä sen lippua käyttävien aluksien suhteen sellaisiin tarpeellisiin toimiin, joilla taataan turvallisuus merellä muun muassa: a) alusten rakenteen, varusteiden ja merikelpoisuuden osalta, b) alusten miehistön kokoonpanon, työolojen ja koulutuksen osalta, ottaen huomioon asianomaiset kansainväliset asiakirjat, c) merkinantolaitteiden käytön, viestiyhteyksien ylläpitämisen ja yhteentörmäysten estämisen osalta. Kyseisillä toimilla tulee muun muassa varmistaa: jokainen alus on sellaisen päällikön ja päällystön valvonnassa, jolla on asianmukainen pätevyys varsinkin merimiestaidoissa, merenkulussa, viestiyhteyksien hoidossa ja koneenkäytössä ja että miehistön pätevyys ja lukumäärä vastaavat aluksen tyyppiä, kokoa, koneita ja varusteita.

Jos miehittämätön kulkuneuvo tai laite katsottaisiin kuitenkin esimerkiksi rakenteensa vuoksi alukseksi, jolla on oikeus viattomaan kauttakulkuun, merioikeusyleissopimus rajoittaa rantavaltion mahdollisuuksia puuttua sen kulkuun.

Suomen aluevesien rajoista annetun lain (463/1956) 2 §:n mukaan aluevedet jakaantuvat sisäisiin aluevesiin sekä ulkoisiin aluevesiin eli aluemereen. Poliisin hallinnosta annetun lain (110/1992) 15 a §:n mukaan poliisimiehellä on tehtäväänsä suorittaessaan koko maassa poliisilaissa tai muussa laissa säädettyt valtuudet. Poliisin toimivaltuudet käsittävät siten sekä sisäiset että ulkoiset aluevedet.

2.2.4.2 Aluevalvontalaki

Aluevalvontalain (755/2000) 1 §:n mukaan laissa säädetään Suomen alueellisen koskemattomuuden valvonnasta ja turvaamisesta (*aluevalvonta*). Aluevalvontalain 8 §:n 1 momentissa säädetään myös, että jollei Suomea velvoittavasta kansainvälisestä sopimuksesta muuta johdu, vieraan valtion sukellusveneeseen ja muun vedenalaisen kulkuvälineen on Suomen aluevesillä pysyttävä pinta-asemassa, jollei sukeltamiseen ole myönnetty lupaa.

Aluevalvontalain 39 §:n mukaan muun kuin 8 §:ssä tarkoitetun sukellusveneeseen ja vedenalaisen kulkuvälineen on Suomen aluevesillä pysyttävä pinta-asemassa, jollei sukeltamiseen ole myönnetty lupaa. Luvan myöntämistä ja peruuttamista koskevan asian käsittelee ja ratkaisee pääesikunta. Lain esitöissä todetaan, että aluevalvonnan kannalta on tärkeää, että aluevalvontaviranomaisella on valtionalusten lisäksi jo etukäteen tieto myös muiden, esimerkiksi kaupalliseen tarkoitukseen käytettävien ulkomaisten sukellusveneiden liikkumisesta Suomen alueella silloin kun sukellusvene liikkuu muussa kuin pinta-asemassa. Säännös koskisi varsinaisten sukellusveneiden lisäksi myös muita vedenalaisia kulkuvälineitä, sekä miehitettyjä että miehittämättömiä. (HE 38/2000 vp, s. 53.)

Aluevalvontalain 23 §:n 1 momentin mukaan aluevalvontaviranomaisia ovat Puolustusvoimat, Rajavartiolaitos, poliisi, Tulli sekä niiden aluevalvontatehtäviin määrätyt virkamiehet. Liikenne- ja viestintävirasto toimii aluevalvontaviranomaisena toimialallaan. Pykälän 2 momentin mukaan puolustusministeriö johtaa ja sovittaa yhteen aluevalvontaviranomaisten toimintaa aluevalvontalain soveltamisalaan kuuluvissa asioissa, jollei puolustusvoimien ylipäällikön toimivallasta muuta johdu.

2.2.4.3 Vesiliikennelaki ja poliisilaki

Vesiliikennelain (782/2019) 3 §:n 1 kohdan mukaan vesikulkuneuvolla tarkoitetaan veteen tukeutuvaa ja vesillä liikkumiseen käytettävää alusta, kulkuneuvoa ja välinettä.

Vesiliikennelain 6 §:n mukaan vesikulkuneuvoa saa kuljettaa, ohjailla tai hallita vain henkilö, jolla on olosuhteisiin nähden tarvittava ikä, kyky ja taito vesikulkuneuvon hallitsemiseksi. Päällikkö on henkilö, joka tosiasiallisesti ohjailee tai hallitsee vesikulkuneuvoa. Jos on epäselvää, kuka on päällikkö, päällikön vastuu on viime sijassa liikenneasioiden rekisteriin merkityllä vesikulkuneuvon omistajalla tai haltijalla, joka tosiasiallisesti on voinut ohjailla tai hallita vesikulkuneuvoa.

Lain esitöiden mukaan vesikulkuneuvon käsite kattaa myös etäohjattavat vesikulkuneuvot (HE 197/2018 vp s. 68). Vesiliikennelaki ei kuitenkaan mahdollista tai laissa ei säädetä autonomisesti toimivasta miehittämättömästä vesikulkuneuvosta tai laitteesta.

Vesiliikennelain 8 §:n 1 momentin mukaan vesiliikennettä valvovat viranomaiset ovat poliisi, Rajavartiolaitos, Tulli ja Liikenne- ja viestintävirasto. Vesiliikennelain 18 §:n 1 momentin mukaan vesiliikennettä valvova tai ohjaava henkilö saa pysäyttää vesikulkuneuvon. Vesiliikennettä valvova henkilö saa tarkastaa muun muassa vesikulkuneuvon rakenteen, varusteet, kunnan ja asiakirjat sekä vesikulkuneuvon ja sen moottorin yksilöintitiedot.

Vesiliikennelain 19 §:n 1 momentin mukaan vesiliikennettä valvova henkilö saa estää tai keskeyttää vesikulkuneuvon matkan tai vesikulkuneuvolla kulkemisen, jos matkan jatkamiseen liittyy esimerkiksi ilmeinen onnettomuuden vaara tai yleisen järjestyksen häiriintyminen.

Miehittämätön pinta-aluksen tai miehittämätön vedenalaisen järjestelmän ohjaus voi tapahtua esimerkiksi kauko-ohjauksessa tai ennalta ohjelmoidulla reitillä. Teknologian kehitys on mahdollistanut entistä älykkäämmät ja autonomisemmat¹ järjestelmät, jotka kykenevät toimimaan haastavissakin olosuhteissa ilman ihmisen apua.

Nopeasti liikkuvat miehittämättömät kulkuneuvot tai laitteet voivat olla pienikokoisia ja vaikeasti havaittavissa, tällöin niiden kulkuun puuttuminen voi olla vaikeaa. Tällaisia kulkuneuvoja tai laitteita voidaan ohjata myös tekoälyn avulla toimivana parvena.

Poliisilla olisi oltava oikeus puuttua Suomen aluevesillä liikkuvien miehittämättömien kulkuneuvojen tai laitteiden kulkuun, joten poliisilakiin olisi säädettävä poliisille toimivalta kyseisen kulkuneuvon tai laitteen kulkuun puuttumiseen.

2.2.5 Ampuma-aseen tai muiden voimakeinojen käyttäminen miehittämättömän ilma-aluksen ja muiden miehittämättömien kulkuneuvojen tai laitteiden kulkuun puuttumisessa

Poliisilain 2 luvun 17 §:n 1 momentissa on yleinen toimivaltasäännös voimakeinojen käyttöön miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun puuttumiseksi. Sen mukaan poliisimiehellä on virkatehtävää suorittaessaan oikeus miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun puuttumiseksi käyttää sellaisia tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina. Voimakeinojen puolustettavuutta arvioitaessa on otettava huomioon tehtävän tärkeys ja kiireellisyys, vastarinnan vaarallisuus, käytettävissä olevat voimavarat sekä muut tilanteen kokonaisarvosteluun vaikuttavat seikat.

Poliisista annetun valtioneuvoston asetuksen (1080/2013) 10 §:n 2 momentissa säädetään poliisin voimankäyttövälineistä. Näitä ovat: 1) henkilökohtaisena virka-aseena käytettävät lippaallisella tai itselataavalla kertatulella toimivat pistoolit ja revolverit niihin soveltuvine patruunoineen, 2) poliisitoimintaa tukevana ampuma-aseina haulikko, konepistooli, kivääri ja ampuma-aselain (1/1998) 6 §:n 2 momentin 12 kohdassa tarkoitettu muu ampuma-ase sekä kaasun tai muun lamaanuttavan aineen levittämiseen tarkoitettu ampuma-ase niihin soveltuvine patruunoineen ja 3) muut ominaisuuksiltaan ja asianmukaisesti käytettyinä vaikutuksiltaan ampuma-asetta lievemmat voimankäyttövälineet.

Poliisilain 2 luvun 19 §:n mukaan ampuma-asetta voidaan käyttää vain silloin, kun kyseessä on välitöntä ja vakavaa vaaraa toisen hengelle tai terveydelle aiheuttavan henkilön toiminnan pysäyttäminen eikä lievempää keinoa pysäyttämiseksi ole käytettävissä.

Ampuma-asetta voidaan lisäksi käyttää kiireellistä ja tärkeää tehtävää suoritettaessa esineen, eläimen tai muun vastaavan esteen poistamiseksi.

Ampuma-aseen käytöllä tarkoitetaan ampuma-aselain 2 §:ssä tarkoitettua ampuma-aseen käytöstä varoittamista, ampuma-aseella uhkaamista ja laukauksen ampumista. Ampuma-aseella

¹ Katso tarkemmin: ISO/TS 23860:2021(E), Ships and marine technology -- Vocabulary related to Autonomous Ship Systems Technical Specification - Version F3: Nov 2021.

uhkaamisesta ja laukauksen ampumisesta päättää päällystöön kuuluva poliisimies, jos tilanteen kiireellisyys huomioon ottaen on mahdollista.

Kuten edellä ilmenee, poliisilla on jo toimivalta puuttua miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun voimakeinoja käyttäen poliisilain 2 luvun 17 §:n nojalla. Pykälän olisi kuitenkin sisällettävä miehittämättömän ilma-aluksen lisäksi myös muut miehittämättömät kulkuneuvot tai laitteet. Kulkuun puuttumisen lisäksi tulisi voida puuttua miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen toimintaan. (Katso edellä jakso 2.2.2.)

Poliisilain 2 luvun 19 § on erityissäännös ampuma-aseen käytöstä. Pykälään olisi lisättävä toimivaltaperuste käyttää ampuma-asetta miehittämättömään kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan puuttumiseksi.

Sääntelyn selkeyttämistä on arvioitava myös sillä perusteella, mitä Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on todennut ratkaisussaan *Celniku v. Kreikka* 5.7.2007. Ratkaisun mukaan selkeiden sääntöjen puute poliisin aseiden käytössä ja riittämätön koulutus olivat syynä Euroopan ihmisoikeussopimuksen 2 (oikeus elämään) artiklan loukkauksen toteamiseen.

2.3 Sähköisen viestinnän palveluista annettu laki

Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014), jäljempänä *viestintäpalvelulaki*, 1 §:n mukaan lain tavoitteena on muun muassa turvata radiotaajuuksien tehokas ja häiriötön käyttö. Viestintäpalvelulain 3 §:n 14 kohdan mukaan radiolaitteella tarkoitetaan laitetta ja sen olennaista osaa, joka on tarkoitettu radiotaajuuksien sähkömagneettisten aaltojen lähettämiseen (radiolähetin) tai vastaanottamiseen (radiovastaanotin) radioviestintää tai muuta tarkoitusta varten.

Viestintäpalvelulain 136 §:n 4 momentin mukaan se, joka on ottanut vastaan tai muutoin saanut tiedon sähköisestä viestistä, radioviestinnästä tai välitystiedosta, jota ei ole hänelle tarkoitettu, ei saa ilman viestinnän osapuolen suostumusta ilmaista tai käyttää hyväksi viestin sisältöä, välitystietoa tai tietoa viestin olemassaolosta, ellei laissa toisin säädetä.

Kauko-ohjattujen miehittämättömien ilma-alusten ohjauslaitteiden lähettimet ja vastaanottimet ovat lain tarkoittamia radiolaitteita. Miehittämättömästä ilma-alusta ohjataan langattomasti pääasiassa maasta käsin esimerkiksi kauko-ohjaimella.

Kauko-ohjattuihin miehittämättömien ilma-alusten kulkuun puututaan laitteilla, jotka ovat/vovat olla viestintäpalvelulain mukaisia radiolähtimiä. Viestintäpalvelulain 39 §:n mukaan radiolähtimien hallussapito ja käyttö edellyttävät Liikenne- ja viestintäviraston myöntämää radiolupaa, jollei pykälässä toisin säädetä.

2.4 Virka-apu poliisilain ja muiden erityislakien nojalla miehittämättömän ilma-aluksen ja muiden miehittämättömien kulkuneuvojen tai laitteiden kulkuun puuttumisessa

Miehittämättömien ilma-alusten määrän kasvu ilmatilassa on tuonut mukanaan uusia ja merkittäviä haasteita turvallisuuden varmistamiseksi. Viranomaistoiminnan näkökulmasta on tärkeää, että miehittämättömän ilma-aluksen vaaraa aiheuttavaan toimintaan voidaan puuttua nopeasti ja tehokkaasti.

Poliisilain 9 luvun 2 §:n mukaan viranomaisen on annettava poliisille kuuluvan tehtävän suorittamiseksi sellaista tarpeellista virka-apua, jonka antamiseen asianomainen viranomainen on toimivaltainen. Päätöksen virka-avun pyytämisestä tekee päällystöön kuuluva poliisimies, jollei erikseen toisin säädetä tai asian kiireellisyys muuta vaadi.

Rajavartiolain (578/2005) 77 §:n 2 momentin mukaan Rajavartiolaitos on velvollinen antamaan poliisille virka-apua, joka edellyttää sellaisen Rajavartiolaitokselle kuuluvan kaluston, henkilövoimavarojen tai erityisasiantuntijapalvelujen käyttöä, jota mainituilla viranomaisilla ei sillä hetkellä ole käytettävissään.

Puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetun lain (342/2022) 2 §:n 1 momentin mukaan poliisilla on oikeus saada Puolustusvoimilta virka-apua vain, jos se on poliisin voimavarojen riittämättömyyden vuoksi tarpeellista poliisille laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi ja jos virka-avun antaminen voi tapahtua vaarantamatta Puolustusvoimille puolustusvoimista annetun lain 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetyn tehtävän suorittamista. Pykälän 2 momentin 7 kohdan mukaan puolustusvoimien on annettava poliisille virka-apua kulkuneuvon, aluksen, ilma-aluksen tai miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun puuttumiseksi tai sen pysäyttämiseksi.

Poliisi on saanut virka-apua miehittämättömien ilma-alusten kulkuun puuttumiseksi Rajavartiolaitokselta ja Puolustusvoimilta edellä mainittujen säädösten nojalla. Rajavartiolakia ei ole tarpeen täsmentää. Sen sijaan puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetun lain 2 §:n 2 momentin 7 kohtaa olisi täsmennettävä siten, että puolustusvoimien olisi annettava virka-apua poliisille miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan puuttumiseksi.

2.5 Laki Suomen tasavallan hallituksen ja Ruotsin kuningaskunnan hallituksen välillä raja-alueen poliisiyhteistyöstä tehdystä sopimuksesta

Suomen tasavallan hallituksen ja Ruotsin kuningaskunnan hallituksen välillä raja-alueen poliisiyhteistyöstä tehdystä sopimuksesta annetun lain (260/2024, SopS 2/2025, jäljempänä *poliisiyhteistyöstälaki*) 4 §:ssä säädetään voimakeinojen käytöstä. Pykälän mukaan sopimuksen 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitetusta ruotsalaisen poliisimiehen oikeudesta voimankäyttöön Suomessa on voimassa, mitä poliisilain 2 luvun 17 §:ssä säädetään. Ruotsalaisella poliisimiehellä ei kuitenkaan ole oikeutta käyttää voimakeinoja miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun puuttumiseksi.

Hallintovaliokunta totesi poliisiyhteistyö lakiehdotuksen käsittelyn yhteydessä, että sopimuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaan ruotsalainen poliisimies voi käyttää voimakeinoja vain kansalliseen lainsäädäntöönsä perustuvien toimivaltuuksiensa rajoissa. Ruotsalainen poliisimies ei siten saa ehdotetun lain nojalla mitään sellaista toimivaltuutta, jota hänellä ei kansallisen lainsäädännön perusteella ole (HaVM 6/2024 vp, s. 8).

Poliisiyhteistyölain 4 §:ää olisi täsmennettävä siten, että ruotsalaisella poliisimiehellä ei ole oikeutta käyttää voimakeinoja miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan puuttumiseksi.

Poliisiyhteistyölain 5 §:ssä säädetään ampuma-aseen käytöstä. Pykälän mukaan sopimuksen 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitetusta ruotsalaisen poliisimiehen oikeudesta käyttää aseita, ammuksia ja muita varusteita Suomessa on voimassa, mitä poliisilain 2 luvun 19 §:ssä säädetään. Pykälän sääntelyä olisi tarkennettava siten, että ruotsalaisella poliisimiehellä ei ole oikeutta käyttää ampuma-asetta miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan puuttumiseksi.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on sekä tehostaa poliisin kykyä suoriutua sille laissa säädettyistä tehtävistään että turvata perustuslaissa tarkoitettua oikeutta henkilökohtaiseen turvallisuuteen.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Poliisilakia muutettaisiin siten, että poliisilla olisi oikeus puuttua miehittämättömien ilma-alusten lisäksi kaikkien miehittämättömien kulkuneuvojen tai laitteiden kulkuun tai toimintaan. Lisäksi tarkennettaisiin säännöstä haltuun otetun miehittämättömän ilma-aluksen käsittelystä niin, että se kattaisi kaikki miehittämättömät kulkuneuvot ja laitteet.

Poliisilain voimakeinojen käyttöä koskeva säännös muutettaisiin vastaavasti siten, että voimakeinoja voitaisiin käyttää miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan puuttumiseksi. Ampuma-aseen käyttöä koskevaa erityissäännöstä muutettaisiin siten, että ampuma-asetta voitaisiin käyttää miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan puuttumiseksi.

Puolustusvoimien virka-apusta poliisille annettua laki muutettaisiin niin, että puolustusvoimien olisi annettava virka-apua poliisille miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan puuttumiseksi.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Esityksestä ei aiheudu lisämääräraharahatarvetta valtion budjettiin.

Poliisin toimintakyvyn turvaaminen miehittämättömien kulkuneuvojen ja laitteiden vastatoiminnassa edellyttää ampuma-aseiden, ampuma-aseisiin liittyvien laitteiden ja ampumatarvikkeiden hankintaa. Ampuma-aseiden ja laitteiden hankintakulut arvioidaan olevan noin 169 000 euroa kertakustannuksena.

Poliisi tarvitsee laitteiden käyttöön säännöllistä harjoittelua, jonka arvioidaan edellyttävän useita henkilötyövuosia (HTV). Lopullinen koulutustarve riippuu kuitenkin siitä, kuinka laajaa laitteiden operatiivinen käyttö tulevaisuudessa on. Tässä vaiheessa ei siten pystytä arvioimaan vielä koulutusajan kustannuksia.

Jatkuvat vuosittaiset kulut harjoittelusta ja ampumatarvikkeista arvioidaan olevan noin 195 000 euroa vuodessa. Summaan voidaan siten sisällyttää esimerkiksi miehittämättömiin kulkuneuvoihin ja laitteisiin liittyvät maali- ja harjoitusjärjestelmien kulut.

4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Ehdotetuilla poliisilain muutoksilla parannettaisiin poliisin kykyä suoriutua sille laissa säädettyistä tehtävistään yhteiskunnan ja yksilöiden suojaamisessa. Muutoksilla ei lisättäisi poliisin työmäärää, vaan tehostettaisiin poliisin tehtävien suorittamista.

Ampuma-aseen käyttöä suunniteltaessa miehittämättömään ilma-alukseen on pyrittävä minimoimaan ulkopuolisille aiheutuva vaara ja haitta. Poliisimiehen on miehittämätöntä ilma-alusta koskevaa tehtäväänsä suorittaessaan arvioitava ampuma-asetta käyttäessään sen todennäköiset seuraukset erityisesti sivullisten turvallisuuteen. Ampuma-aseen käyttöä koskevan pykälän täsmentäminen tarkoittaisi siten sitä, että poliisi tarvitsisi koulutusta ampuma-aseen käyttöön.

Ehdotetulla puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetun lain 2 §:n muuttamisella vaikutettaisiin siihen, että puolustusvoimien antamaa virka-apua poliisille voitaisiin käyttää entistä tehokkaammin erityistilanteissa, joissa poliisin omat voimavarat eivät riitä.

4.2.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Ehdotettava lainsäädäntö parantaisi turvallisuutta, koska poliisilla olisi mahdollisuudet toimivaltuuksiensa rajoissa vastata miehittämättömien kulkuneuvojen tai laitteiden muodostamaan turvallisuusuhkaan.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Poliisilain 2 luvun 19 §:n 1 momentin mukaan ampuma-asetta voidaan lisäksi käyttää kiireellistä ja tärkeää tehtävää suoritettaessa esineen, eläimen tai muun vastaavan esteen poistamiseksi. Valmistelussa on arvioitu, onko miehittämätön ilma-alus tulkittava poliisilain 2 luvun 19 §:n 1 momentissa tarkoitetuksi esineeksi tai muuksi vastaavaksi esteeksi, jolloin sääntelyä miehittämättömiin ilma-aluksiin liittyen ei enää tarvittaisi. Miehittämätön ilma-alus ei ole kuitenkaan pykälässä tarkoitettu esine tai muu vastaava este, joka voidaan poistaa ampumalla. Valmistelussa on siten päädytty siihen, että ampuma-aseen käyttöä koskeva sääntelyä selkiytetään siten, että ampuma-asetta voitaisiin käyttää miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan puuttumiseksi.

EU:n droonistrategian mukaan sähköisiä pystysuoraan nousevia ja laskeutuvia lentokoneita (eVTOL eli electric Vertical Take Off and Landing) käytetään matkustajien ja rahdin kuljettamiseen. Tulevaisuudessa kyseisillä ilma-aluksilla on kyky lentää autonomisesti uusimpia teknologioita käyttäen, kun säädökset sen mahdollistavat. Valmistelussa on tunnistettu EU:n droonistrategiassa mainittu tosiasia, että tulevaisuudessa miehittämättömissä ilma-aluksissa kuljeteen ihmisiä matkustajina. On ollut selvää, että poliisi havaitsee miehittämättömän ilma-aluksen, jossa on matkustajia sen kokoluokan perusteella, ja arvioi vaaratilanteessa tarkasti mahdolliset toimenpiteensä.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

5.1.1 Ruotsi

Skyddslag (2010:305) -nimisessä laissa säädetään eräistä toimenpiteistä, joilla tehostetaan rakennusten, muiden tilojen, alueiden ja kohteiden suojelua esimerkiksi sabotaasia ja terrorismia vastaan. Suojattavasta kohteesta tehdään päätös. Suojattavia kohteita voivat olla esimerkiksi rakennukset, muut tilat ja alueet, joita käytetään tai jotka on tarkoitettu energian, veden, elintarvikkeiden tai muiden Ruotsin huoltovarmuuden kannalta tärkeiden välttämättömyystarvikkeiden toimittamiseen.

Kyseinen päätös tarkoittaa sitä, että suojattavaan kohteeseen on pääsykielto esimerkiksi miehittämättömillä kulkuneuvoilla. Jos miehittämätön kulkuneuvo on suojattavassa kohteessa, sen lähellä tai yläpuolella, kohteen vartija, kuten poliisi tai sotilas, saa käyttää voimakeinoja, jos muut keinot eivät ole riittäviä ja se on olosuhteet huomioon ottaen puolustettavaa.

5.1.2 Norja

Norjan lainsäädännössä ei säädetä nimenomaisesti poliisille oikeutta puuttua miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun.

Poliisi voi kuitenkin puuttua laittoman miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun lov om politiet (politiloven LOV-1995-08-04-53, jäljempänä *poliisilaki*) -nimisen lain nojalla. Poliisilaissa säädetään, että poliisi voi puuttua asiaan: 1) lopettaakseen yleisen järjestyksen ja turvallisuuden häiriöt tai kun olosuhteet antavat aihetta pelätä tällaisia häiriötä, 2) turvatakseen yksilöiden tai suuren yleisön turvallisuuden ja 3) rikosten estämiseksi tai lopettamiseksi. Poliisi voi esimerkiksi tehdä vaarattomaksi tai ottaa säilöön vaarallisia esineitä. Toimenpiteen on kuitenkin oltava välttämätön ja oikeasuhtainen.²

Trusselvurderinger fra Politiets sikkerhetstjeneste (PST) eli Poliisin turvallisuuspalvelu on keskeisessä asemassa työssä, jos pyritään torjumaan miehittämättömiä ilma-aluksia laittoman tiedustelutoiminnan, terrorismin ja muun vakavan rikollisuuden tekovälineenä.³

5.1.3 Tanska

Tanskan lainsäädännössä ei ole poliisille tarkoitettua nimenomaista toimivaltuutta puuttua miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun.

Bekendtgørelse af lov om rettens pleje (LBK nr 1298 af 07/11/2025, retsplejeloven, jäljempänä *oikeudenkäyttölaki*) -nimisessä laissa säädetään, että poliisi voi häiritä tai keskeyttää alueella radio- tai televiestinnän, jos siihen on pakottavia syitä estääkseen kyseisellä alueella sellaisen rikoksen tekemisen, josta voidaan tuomita vähintään kuudeksi vuodeksi vankeuteen, tai rikoslain 12 tai 13 luvun tahallisen rikkomisen, joka voi vaarantaa ihmishenkiä tai hyvinvointia tai merkittäviä yhteiskunnallisia arvoja.

Oikeudenkäyttölain mukaan edellä mainittu puuttuminen radio- tai televiestintään edellyttää tuomioistuimen päätöstä. Poliisi voi kuitenkin päättää puuttua radio- tai televiestintään ilman oikeuden päätöstä, jos puuttumisen tarkoitus menetettäisiin, kun odotettaisiin oikeuden päätöstä. Tällöin poliisin on kuitenkin vietävä asia tuomioistuimen käsiteltäväksi mahdollisimman pian ja viimeistään 24 tunnin kuluessa puuttumisen aloittamisesta.

5.1.4 Saksa

Saksassa on liittovaltion poliisi (Bundespolizei, BPOL) ja 16:n eri osavaltion poliisit (Landespolizei). Saksassa ei ole voimassa olevaa liittovaltion lainsäädäntöä, joka antaisi oikeuden poliisille puuttua miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun.

Joulukuussa 2023 hallitus hyväksyi esityksen poliisilain uudistamisesta. Gesetz über die Bundespolizei (Bundespolizeigesetz – BPolG) -nimisessä laissa eli poliisilaissa säädettäisiin muun muassa teknisten keinojen käyttämisestä miehittämättömiä ajoneuvojärjestelmiä vastaan. Toimivalta olisi poliisille uusi.

² Samferdselsdepartementet. 2025. Meld. St. 15 (2024–2025), Melding til Stortinget, Droner og ny luftmobilitet, s. 42 – 43.

³ Idem, s. 43.

Maalla, ilmassa tai merellä toimivien miehittämättömien ajoneuvojärjestelmien aiheuttaman uhan torjumiseksi liittovaltion poliisi voisi käyttää sopivia teknisiä keinoja järjestelmää, sen ohjausyksikköä tai ohjausyhteyttä vastaan, jos uhan torjuminen muilla toimenpiteillä olisi toivotonta tai huomattavasti vaikeampaa muilla toimenpiteillä. Edellä 1 virkkeessä tarkoitettujen uhkien torjumiseksi liittovaltion poliisi voisi käyttää teknisiä keinoja uhan havaitsemiseksi.

6 Lausuntopalaute

Lausunnoissa..

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Poliisilaki

2 luku Yleiset toimivaltuudet

11 a §. *Miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan puuttuminen.* Pykälässä säädettäisiin miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan puuttumisesta. Yleistermi miehittämättömän kulkuneuvo kuvaisi parhaiten kaikkia niitä kulkuneuvoja, joita käytettäisiin ilman kulkuneuvossa olevaa ihmistä ohjaajana tai kuljettajana. Termi miehittämättömän laite mahdollistaisi esimerkiksi sen, että pykälä koskisi myös välineitä/järjestelmiä, jotka olisivat tarkoitettu jonkin tehtävän suorittamiseen. Pykälän soveltamisala laajenisi siten miehittämättömistä ilma-aluksista myös maalla ja vedessä liikkuviin kulkuneuvoihin tai laitteisiin, kuten miehittämättömiin ajoneuvoihin, miehittämättömiin pinta-aluksiin ja miehittämättömiin vedenalaisiin järjestelmiin.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että poliisimiehellä on oikeus ottaa miehittämättömän kulkuneuvo tai laite tilapäisesti haltuun, estää sen käyttö tai muutoin puuttua sen kulkuun tai toimintaan, jos se on tarpeellista: 1) poliisille säädetyin suorittamiseksi tai poliisin toiminnan suojaamiseksi, 2) erityisten valvontakohteiden vartioimiseksi, 3) merkittävän valtiollisen tapahtuman turvaamiseksi; taikka 4) onnettomuuspaikalla suoritettavien toimenpiteiden tai toimenpiteen kohteena olevan henkilön yksityisyyden suojaamiseksi.

Kulkuun puuttumisen lisäksi ehdotetussa säännöksessä olisi uutena käsitteenä toiminta. Tarkennus on tarpeellinen, koska miehittämättömiä kulkuneuvoja ei käytetä pelkästään kulkemiseen vaan kulkuneuvo voi olla paikoillaan tai muuten staattisessa tilassa. Tällaisessa tilanteessa poliisi voisi esimerkiksi tehdä kulkuneuvon vaarattomaksi teknisellä laitteella rikoksen estämiseksi.

Haltuun ottamisella tarkoitettaisiin määräysvallan ottamista esimerkiksi niin, että miehittämättömän kulkuneuvo tai laite saataisiin poliisin haltuun. Käytön estämisellä tarkoitettaisiin, että kulkuneuvon tai laitteen käyttäminen estettäisiin esimerkiksi ohjauslinkin lamauttamisella tai muutoin sen ohjaukseen puuttumalla. Kulkuun muutoin puuttuminen tarkoittaisi sitä, että voitaisiin käyttää muita mahdollisesti käytettävissä olevia keinoja kuin voimakeinoja.

Kulkuun tai toimintaan puuttuminen olisi oltava tarpeellista momentin 1–4 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi.

Kohdassa 1 säädettäisiin, että miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan puuttuminen voisi tapahtua poliisille säädetyin suorittamiseksi tai poliisin toiminnan suojaamiseksi. Poliisille säädetty tehtävän suorittaminen on esimerkiksi rikoksen ennalta estäminen.

LUONNOS

Kohdassa 2 tarkoitettu erityinen valvontakohde liittyy ilmailulain ja ilmailulain nojalla annettuun asetuksentasoiseen sääntelyyn. Näitä voivat olla esimerkiksi kriittisen infrastruktuurin kohde (kuten ydinvoimala-alue), poliisiasema, vankila, Puolustusvoimien tarpeisiin tarkoitettu alue, Rajavartiolaitoksen tarpeisiin tarkoitettu alue tai lentokenttien läheisyyteen perustettu lentoliikenteen suojaamiseksi tarkoitettu vyöhyke.

Kohdassa 3 tarkoitettu merkittävä valtiollinen tapahtuma voi olla esimerkiksi toisen valtion päämiehen valtiovierailu. Kohta 4 voisi liittyä esimerkiksi pelastusviranomaisten toimintaan onnettomuuspaikalla.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että poliisimies voi 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa käyttää teknistä laitetta miehittämättömään kulkuneuvoon tai laitteeseen, sen kauko-ohjauslaitteisiin, ohjaus- ja seurantayhteyksiin sekä muihin käytön edellyttämiin järjestelmän osiin (miehittämätön järjestelmä). Ehdotettu sääntely mahdollistaisi siten sen, että poliisimies voi käyttää teknistä laitetta myös suoraan kulkuneuvoon tai laitteeseen.

Ilmailulain 2 §:n 22 kohdassa määritellään miehittämätön ilma-alusjärjestelmä. Määritelmän mukaan miehittämättömällä ilma-alusjärjestelmällä tarkoitetaan miehittämätöntä ilma-alusta ja sen kauko-ohjaukseen tarvittavaa laitteistoa. Voimassa olevan poliisilain 2 luvun 11 a §:n 3 momentissa käytetään termiä miehittämättömän ilma-aluksen kokonaisjärjestelmä. Tarkoituksenmukaisinta on kuitenkin käyttää uutta termiä miehittämätön järjestelmä, jotta termi kuvaaisi parhaiten kaikkia miehittämättömiä kulkuneuvoja tai laitteita, niiden kauko-ohjauslaitteita sekä ohjaus- ja seurantayhteyksiä.

Miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan puuttuminen tapahtuisi yleensä häiritsemällä laitteen ja sen ohjausjärjestelmän välistä yhteyttä. Tällainen puuttuminen voi aiheuttaa haittaa radio- ja muulle viestinnälle sekä yleiselle viestintäverkolle. Tärkeää on siten, että teknisen laitteen käytön edellytykset ovat yksilöity kohdissa 1–4. Kohdan 1 sääntely mahdollistaisi teknisen laitteen käytön miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen haltuun ottamisessa, käytön estämisessä ja muussa kulkuun tai toimintaan puuttumisessa, edellyttäen että laite ei aiheuta kohtuutonta haittaa radio- tai muulle viestinnälle taikka yleiselle viestintäverkolle. Teknisen kehityksen vuoksi ei ole tarkoituksenmukaista määritellä, millaisella laitteella miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan voidaan puuttua. Teknisen laitteen käyttämisen vaikutukset olisi kohdistuttava mahdollisimman tarkasti vain haitalliseksi havaittuun toimintaan ja sen käyttämiin taajuuksiin. Jos tekninen laite olisi viestintäpalvelulaissa tarkoitettu radiolähetin, sen hallussapito ja käyttö edellyttäisivät Liikenne- ja viestintäviraston myöntämää radiolupaa, josta säädetään viestintäpalvelulain 39 §:ssä. (Katso edellä jakso 2.2 Sähköisen viestinnän palveluista annettu laki.)

Momentin 2 kohdassa säädettäisiin henkilöön liittyvästä rajauksesta siten, että teknistä laitetta saisi käyttää vain asianmukaisen koulutuksen saanut poliisimies.

Momentin 3 kohdan mukaan teknistä laitetta saisi käyttää vain siinä määrin ja siihen saakka, kuin se on 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien suorittamiseksi on tarpeen. Laitteen käytön olisi toisin sanoen rajoituttava vain siihen laajuuteen ja aikaan, joka olisi tarpeellista esimerkiksi poliisille säädetyn tehtävän suorittamiseksi. Momentin 4 kohdan mukaan teknisen laitteen käyttö olisi sallittua, jos se on puolustettavaa ottaen huomioon tehtävän tärkeys ja kiireellisyys, kulkuneuvon tai laitteen toiminnan vaarallisuus, käytettävissä olevat voimavarat sekä muut tilanteen kokonaisarviointiin vaikuttavat seikat. Poliisilain 1 luvun 3 §:ssä säädetään suhteellisuusperiaatteesta. Poliisin toimenpiteiden on oltava puolustettavia suhteessa tehtävän tärkeyteen, vaarallisuuteen ja kiireellisyyteen, tavoiteltavaan päämäärään, toimenpiteen kohteena olevan henkilön käyttäytymiseen, ikään, terveyteen ja muihin vastaaviin häneen liittyviin seikkoihin sekä

LUONNOS

muihin tilanteen kokonaisarviointiin vaikuttaviin seikkoihin. Esimerkiksi mitä vaarallisempaa miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen käyttö ja kulku on, sitä perustellumpaa teknisen laitteen käyttö on.

Pykälän 3 momentin sääntely vastaisi voimassa olevan pykälän 4 momenttia. Momentissa säädetäisiin velvollisuudesta ilmoittaa teknisen laitteen käyttämisestä Liikenne- ja viestintävirastolle. Liikenne- ja viestintävirasto valvoo muun muassa radiotaajuuksien häiriöttömyyttä. Teknisen laitteen käytöstä miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan puuttumiseksi olisi ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle, jotta se voi arvioida mahdollisia viestintäverkkoon kohdistuvia häiriöitä ja välittää tiedon tarvittaessa teleyrityksille.

Ilmoitus olisi tehtävä, ellei se ole ilmeisen tarpeetonta ottaen huomioon radio- tai muulle viestinnälle taikka yleiselle viestintäverkolle oletettavasti aiheutuva tai jo aiheutunut haitta. Lisäksi ilmoittamatta jättäminen olisi sallittua, jos siihen on ilmeisen perusteltu syy poliisin taktisiin ja teknisiin menetelmiin liittyen.

Pykälän 4 momentissa säädetäisiin, kuten voimassa olevan pykälän 5 momentissa pöytäkirjan tai muun asiakirjan laatimisvelvollisuudesta. Eli miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan puuttumisesta olisi laadittava pöytäkirja tai muu asiakirja. Muu asiakirja voisi olla esimerkiksi tehtäväraportti.

Pöytäkirjan tai muun asiakirjan laatimisvelvollisuus on tärkeää toimivaltuuden käytön valvonnan ja poliisimiehen oikeusturvan kannalta. Asiakirjaan olisi merkittävä ainakin puuttumisen aika, paikka ja peruste, päätöksen tehneet ja toimenpiteen suorittaneet poliisimiehet virka-asemineen, kuvaus toimenpiteestä, kulkuneuvon tai laitteen yksilöintitiedot ja omistaja, jos ne ovat tiedossa sekä tiedot kulkuneuvon tai laitteen käsittelystä (ehdotettu poliisilain 2 luvun 15 a §).

11 b §. Radioviestinnän, välitys- ja sijaintitietojen käsittely. Pykälä olisi uusi. Sen sisältö vastaisi voimassa olevan poliisilain 2 luvun 11 a §:n 3 momenttia, kuitenkin siten, että miehittämättömän ilma-aluksen sijaan se koskisi kaikkia miehittämättömiä kulkuneuvoja tai laitteita. Poliisimiehellä olisi oikeus käsitellä miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen käyttöön liittyvää radioviestintää, välitystietoja ja sijaintitietoja kulkuun tai toimintaan puuttumisen toteuttamiseksi tai miehittämättömän järjestelmän osan yksilöimiseksi ja sijainnin määrittämiseksi. Käytännössä siis kulkuun tai toimintaan puuttumisen lisäksi voitaisiin yksilöidä miehittämättömän järjestelmän osa, kuten ohjausyksikkö.

Kuten edellä ilmenee, että teknisellä laitteella voidaan vaikuttaa miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen radioviestintään. Viestintäpalvelulain 3 §:n 17 kohdan mukaan radioviestinnällä tarkoitetaan viestintää radioaaltojen avulla. Saman pykälän 40 kohdan mukaan välitystiedolla oikeus- tai luonnolliseen henkilöön yhdistettävissä olevaa tietoa, jota käsitellään viestin välittämiseksi sekä tietoa radioaseman tunnistuksesta ja radiolähtäjän käyttäjästä sekä tietoa radiolähteyksen alkamisajankohdasta, kestosta ja lähetyspaikasta. Viestintäpalvelulain 3 §:n 18 kohdan mukaan sijaintitiedolla tarkoitetaan viestintäverkosta tai päätelaitteesta saatavaa tietoa, joka ilmaisee liittymän tai päätelaitteen maantieteellisen sijainnin ja jota käytetään muuhun kuin viestin välittämiseen.

Viestintäpalvelulain 136 §:n mukaan sähköiset viestit ja välitystiedot ovat luottamuksellisia. Pykälän 3 momentissa kuitenkin sallitaan sähköisten viestien ja välitystietojen käsittely myös silloin, jos laissa niin säädetään. Samoin mainitun lain 160 §:n 1 momentin mukaan sijaintitietoja, jotka voidaan yhdistää luonnolliseen henkilöön, saa käsitellä muun ohella silloin, jos laissa niin säädetään. Ehdotettu säännös olisi siten erityissäännös suhteessa viestintäpalvelulain 136 §:ään.

Ehdotettu tietojen käsittely ei rajoittuisi viestintäpalvelulain 136 §:n 5 ja 6 momenteissa tarkoitettuun radioviestinnän ja sen välitystietojen tilastolliseen käsittelyyn automaattisen tietojenkäsittelyn avulla.

Miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen ja sen kauko-ohjauspaikan välinen radioviestintä on lähtökohtaisesti sellaista, ettei se sisällä tietoja, jotka olisivat yhdistettävissä luonnolliseen henkilöön. Yksinomaan radioviestinnän avulla voidaan ainoastaan selvittää kauko-ohjauspaikan sijainti, mutta ei sitä, kenelle kauko-ohjauslaite kuuluu tai kuka sitä käyttää. Kauko-ohjauslaitteen käyttäjän yksilöinti edellyttää lisäksi muuta aistinvaraista tai teknistä havainnointia, esimerkiksi partion lähettämistä kauko-ohjauspaikalle, jolloin partion on käytettävä poliisilain 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettua toimivaltuutta henkilöllisyyden selvittämisestä. Kyse ei siten olisi sellaisesta luonnollisen henkilön yksilöinnistä, jossa pelkän viestinnän käsittelyn avulla saataisiin selville ihmisen henkilöllisyys. Kuitenkin silloin, jos miehittämätöntä kulkuneuvoa tai laitetta ohjataan esimerkiksi matkapuhelimen avulla, radioviestinnän ja välitystietojen käsittely sisältää väistämättä tietoja, kuten matkapuhelinumeroita, joilla henkilö on mahdollista yksilöidä.

Pykälän nojalla hankitut tiedot olisi hävitettävä viipymättä toimenpiteen suorittamisen jälkeen, jollei laissa toisin säädetä. Tietojen säilyttämiseen ei olisi perustetta, kun tehtävä olisi suoritettu. Tietoja ei kuitenkaan hävitettäisi, jos asiassa aloitettaisiin esitutkintalaisia (805/2011) tarkoitettu rikoksen esitutkinta.

15 a §. *Haltuun otetun miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen käsittely.* Pykälän otsikkoa ja sisältöä muutettaisiin siten, että se käsittäisi miehittämättömän ilma-aluksen lisäksi myös muut miehittämättömät kulkuneuvot tai laitteet, kuten miehittämättömät ajoneuvot. Poliisin haltuun 11 a §:n nojalla otettu miehittämätön kulkuneuvo tai laite olisi palautettava ilman aiheutonta viivytystä kulkuneuvon tai laitteen omistajalle, jollei muualla laissa toisin säädetä. Jos miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen, kuten miehittämättömän ilma-aluksen kauko-ohjaajaa epäillään rikoksesta, jossa kyseistä kulkuneuvoa tai laitetta on käytetty, poliisi voi pakkokeinolaissa (806/2011) säädetyin edellytyksin takavarikoida sen rikostutkinnan yhteydessä.

17 §. *Voimakeinojen käyttö.* Pykälään 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että poliisimiehellä on virkatehtävää suorittaessaan oikeus miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan puuttumiseksi käyttää sellaisia tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina. Sääntely kattaisi miehittämättömän ilma-aluksen lisäksi kaikenlaiset miehittämättömät kulkuneuvot tai laitteet.

Miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan voitaisiin puuttua jollakin poliisin jo nyt käytössä olevalla keinolla tai tähän tarkoitukseen erityisesti soveltuvalla voimankäyttövälineellä.

19 §. *Ampuma-aseen käyttö.* Pykälän 1 momentti ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että ampuma-asetta voitaisiin käyttää myös miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan puuttumiseksi 11 a §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa.

Miehittämättömän ilma-aluksen aiheuttaman uhka- tai vaaratilanteen arviointi tapahtuu nopeasti ja todennäköisesti vähäisin tai puutteellisin tiedoin. Ampuma-aseen käytössä miehittämättömään kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan puuttumiseksi korostuvat erityisesti perusoikeuksien kunnioittaminen, suhteellisuusperiaate ja vähemmän haitan periaate. (Katso edellä jakso 2.1.1 Yleistä.)

7.2 Laki Suomen tasavallan hallituksen ja Ruotsin kuningaskunnan hallituksen välillä raja-alueen poliisiyhteistyöstä tehdystä sopimuksesta annetun lain 4 ja 5 §:n muuttamisesta

4 §. Voimakeinojen käyttö. Pykälää säädettäisiin, että ruotsalaisella poliisimiehellä ei ole oikeutta käyttää voimakeinoja miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan puuttumiseksi. Säännös sisältäisi siten miehittämättömän ilma-alueen lisäksi myös muut miehittämättömät kulkuneuvot tai laitteet.

5 §. Ampuma-aseen käyttö. Pykälää säädettäisiin, että ruotsalaisen poliisimiehen oikeudesta käyttää aseita, ammuksia ja muita varusteita Suomessa on voimassa, mitä poliisilain 2 luvun 19 säädetään. Ruotsalaisella poliisimiehellä ei kuitenkaan olisi oikeutta käyttää ampuma-asetta miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan puuttumiseksi.

7.3 Laki puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetun lain 2 §:n muuttamisesta

2 §. Virka-avun edellytykset. Pykälän 2 momentin 7 kohdassa olisi uusi sääntely siitä, että Puolustusvoimien olisi annettava poliisille virka-apua miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan puuttumiseksi.

Poliisilla on oikeus saada Puolustusvoimilta virka-apua, jos se on poliisin voimavarojen riittämättömyyden vuoksi tarpeellista tehtävän suorittamiseksi. Puolustusvoimien virka-apuna toteutettava puuttuminen miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan voisi käsittää puolustusvoimien erityisosaamista ja teknisiä järjestelmiä, joita poliisilla ei ole käytävissään.

8 Voimaantulo

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan x.x.202x.

9 Toimeenpano ja seuranta

Poliisiseille tulisi antaa koulutusta ampuma-aseen käyttöön miehittämättömiin kulkuneuvoihin ja laitteisiin. Näin varmistettaisiin poliisin riittävä osaaminen ja valmiudet toimia turvallisesti.

10 Suhde muihin esityksiin

10.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Sisäministeriön rajavartio-osasto on asettanut Rajavartiolaitoksen varautumista tukevien toimivaltuuksien tarkistaminen (SM037:00/2024) -nimisen hankkeen. Hankkeessa tarkastellaan esimerkiksi rajavartiomiehen oikeutta puuttua miehittämättömien ilma-alusten lisäksi myös muiden miehittämättömien kulkuneuvojen kulkuun.

11 Suhde perustuslakiin ja sääntämisjärjestys

I Lähtökohtia arvioinnissa

Esitystä on arvioitava erityisesti perustuslain 10 §:ssä säädetyn yksityiselämän suojan ja 15 §:ssä tarkoitetun omaisuuden suojan kannalta.

LUONNOS

Arvioinnissa on otettava huomioon myös perustuslain 22 §, jonka mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Perustuslain 7 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen.

Miehittämättömien kulkuneuvojen tai laitteiden hyötykuormissa voi olla räjähteitä, jolloin ne muodostavat vakavan uhan perustuslain 7 §:n 1 momentissa tarkoitettuun oikeuteen elämään ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen. Samanaikaisesti miehittämättömien kulkuneuvojen tai laitteiden vaaraa aiheuttava käyttö kohdistuu myös valtion toimivaltaan valvoa ilmatilaansa ja alueellista koskemattomuuttaan. Lisäksi miehittämättömien kulkuneuvojen ja laitteiden käyttö on vakava riski kriittistä infrastruktuuria kohtaan. Edellä mainitun nojalla voidaan todeta, että perustuslain 7 §:n 1 momentissa tarkoitettu oikeus elämään ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen on painoarvoltaan huomattavasti merkittävämpi kuin perustuslain 10:ssä tarkoitettu oikeus yksityiselämään ja luottamuksellisen viestin suojaan tai perustuslain 15 §:ssä tarkoitettuun omaisuuden suojaan.

Perustuslain 22 § edellyttää, että poliisi huolehtii tehtäviensä suorittamisessa ja toiminnassaan perustuslain 7 §:n 1 momentissa tarkoitettun oikeuden toteutumisen. Tämä velvollisuus sisältää myös ennaltaehkäisevät ja torjuvat toimenpiteet tilanteissa, joissa miehittämättömiä kulkuneuvoja tai laitteita käytetään tavalla, joka tosiasiallisesti tai potentiaalisesti vaarantaa ihmisten henkeä tai terveyttä taikka yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja.

II Yksityiselämän suoja

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Yksityiselämän suojan lähtökohtana on, että yksilöllä on oikeus elää omaa elämäänsä ilman viranomaisten tai muiden ulkopuolisten tahojen mielivaltaista tai aiheetonta puuttumista hänen yksityiselämäänsä (HE 309/1993 vp, s. 52). Perustuslakivaliokunta on pitänyt yksityiselämän suojan kannalta merkityksellisenä muun muassa poliisin oikeutta saada tietoja matkaviestimen sijainnista (PeVL 11/2005 vp, s. 5 ja PeVL 36/2002 vp, s. 5).

Ehdotetut toimivaltuudet miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan puuttumiseksi (2 luvun 11 a §) sekä radioviestinnän ja sijaintitietojen käsittelemiseksi (2 luvun 11 b §) sisältäisivät edellytykset, joiden nojalla poliisi voisi käyttää toimivaltuuksiaan. Säännösten tarkoituksena ei ole hankkia yksityiselämän piiriin kuuluvia tietoja, vaan puuttua miehittämättömään kulkuneuvoon tai laitteen kulkuun tai toimintaan tilanteissa, joissa se on tarpeellista esimerkiksi poliisille säädetyn tehtävän suorittamiseksi. Näin ollen toimivaltuuksia ei voida pitää mielivaltaisena tai aiheettomana puuttumisena yksityiselämään.

Poliisin oikeus puuttua miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan on sidottu pykäläehdotuksessa määriteltyihin hyväksyttäviin päämääriin, kuten poliisille säädetyn tehtävän suorittamiseksi. Poliisille säädetty tehtävä voisi olla esimerkiksi rikoksen ennalta estäminen. Tällä toimivaltuudella suojataan siten perustuslain 7 §:n 1 momentissa turvattua oikeutta elämään ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen.

Ehdotetun 2 luvun 11 b §:n mukaisessa sijaintitietojen käsittelyssä ei ole kyse luonnollisen henkilön yksilöinnistä siten, että pelkästään viestinnän käsittelyn avulla saataisiin selville henkilön identiteetti. Sijaintitietojen käsittely tarkoittaisi sitä, tietyn miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen sijainti saataisiin selville ja näin voitaisiin kohdistaa poliisitoimenpiteet itse laitteeseen tai kulkuneuvoon sen aiheuttaman vaaran torjumiseksi.

Yksityiselämän suojaan kohdistuva rajoitus miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan puuttumisen sekä sijaintitietojen käsittelyn yhteydessä on kokonaisuutena arvioiden vähäinen suhteessa rajoituksen perusteena olevaan painavaan yhteiskunnalliseen intressiin eli perustuslain 7 §:n 1 momentissa turvattuun oikeuteen elämään ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen.

III Luottamuksellisen viestin salaisuuden suoja

Ehdotetussa poliisilain 2 luvun 11 b §:ssä säädettäisiin välitystietojen käsittelystä. Välitystiedolla tarkoitetaan oikeus- tai luonnolliseen henkilöön yhdistettävissä olevaa tietoa, jota käsitellään viestin välittämiseksi. Jos miehittämätöntä kulkuneuvoa tai laitetta ohjataan esimerkiksi matkapuhelimen tai tietokoneen avulla, välitystietoja voivat olla muun muassa matkapuhelimen puhelinnumero tai tietokoneen IP-osoite, joiden perusteella ohjaajan henkilöllisyys voi olla selvitettävissä.

Sääntelyehdotuksen arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota perustuslain 10 §:n 2 momenttiin, jonka mukaan kirjeen, puhelun ja muun luottamuksellisen viestin salaisuus on loukkaamaton. Lisäksi perustuslain 10 §:n 4 momentin mukaan lailla voidaan säätää välttämättömiä rajoituksia viestin salaisuuteen muun muassa yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta vaarantavien rikosten tutkimiseksi.

Luottamuksellisen viestin salaisuuden suojan keskeinen tarkoitus on suojata luottamukselliseksi tarkoitettu viestin sisältö ulkopuolisilta. Perusoikeussuoja ulottuu kuitenkin myös viestintään liittyviin tunnistamistietoihin, joilla voi olla merkitystä viestin luottamuksellisuuden turvaamisessa (HE 309/1993 vp, s. 53).

Perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen ohjaamiseen liittyvä viestintä, kuten etäohjaus matkapuhelimen tai tietokoneen avulla, ei kuitenkaan ole perustuslain 10 §:n 2 momentissa tarkoitettua luottamuksellista viestintää. Lisäksi valiokunnan käytännössä viestin tunnistamistietojen on katsottu jäävän luottamuksellisen viestin salaisuutta suojaavan perusoikeuden ydinalueen ulkopuolelle.

Ehdotetussa sääntelyssä poliisimiehellä olisi oikeus käsitellä välitystietoja, jos se on tarpeellista 2 luvun 11 a §:ssä säädettyjen hyväksyttävien päämäärien saavuttamiseksi, kuten erityisten valvontakohteiden vartioimiseksi. Välitystietojen käsittely muodostuisikin tässä sääntely-yhteydessä suhteellisen vähäiseksi puuttumiseksi luottamuksellisen viestin salaisuuden suojaan. Lisäksi ehdotettu 2 luvun 11 b § edellyttää tietojen viipymätöntä hävittämistä toimenpiteen jälkeen, jollei muualla laissa toisin säädetä. Mikäli asiassa aloitettaisiin rikoksen esitutkinta, tietojen säilyttämiselle olisi kuitenkin laissa säädetty peruste. Tämä vastaa perustuslakivaliokunnan aikaisemmassa käytännössä hyväksyttynä pidettyä sääntelyratkaisua (PeVL 11/2005 vp ja PeVL 36/2002 vp).

IV Omaisuuden suoja

Perustuslain 15 §:n mukaan jokaisen omaisuus on turvattu. Omaisuudensuoja käsite sisältää vallan hallita ja käyttää omaisuutta sekä myös vallan määrätä siitä (PeVL 41/2006 vp, s. 2 ja PeVL 49/2005 vp, s. 2).

Ehdotetun poliisilain 2 luvun 11 a §:n mukaan poliisimiehellä olisi oikeus ottaa miehittämätön kulkuneuvo tai laite tilapäisesti haltuun, estää sen käyttö tai muutoin puuttua sen kulkuun tai toimintaan. Puuttuminen voisi tapahtua teknisen laitteen avulla. Lisäksi kulkuun tai toimintaan

LUONNOS

puuttuminen voisi tapahtua voimakeinoja käyttämällä (2 luvun 17 §) tai ampuma-asetta käyttäen (2 luvun 19 §). Ehdotetulla sääntelyllä vahvistettaisiin poliisin toimivaltuuksia suoriutua sille laissa säädettyistä tehtävistään yhteiskunnan ja yksilöiden suojaamiseksi.

Edellä mainitut poliisille ehdotetut toimivaltuudet merkitsevät perustuslain 15 §:ssä tarkoitetun omaisuuden suojan rajoittamista, koska ne kaventavat omistajan mahdollisuutta määrätä omaisuudestaan sekä hallita ja käyttää sitä täysimääräisesti.

Viranomaisen oikeudesta voimakeinojen käyttöön olisi säänneltävä siten, että sääntelystä ilmenee, millaisissa tilanteissa ja millä edellytyksillä viranomaisilla on oikeus käyttää voimakeinoja (PeVL 44/2002 vp, s. 4).

Ehdotetussa poliisilain 2 luvun 17 §:ssä tarkoitettu voimakeinojen käyttö miehittämättömien kulkuneuvojen tai laitteiden kulkuun puuttuminen on sidottu puolustettavuusarviointiin, jossa otetaan huomioon muun muassa tehtävän tärkeys ja kiireellisyys, vastarinnan vaarallisuus sekä tilanteen kokonaisarviointi. Pykäläehdotuksessa tarkoitettu puolustettavuusarviointi tarkoittaa sitä, että voimakeinojen on oltava tilanteeseen nähden oikeassa suhteessa torjuttavaan uhkaan nähden.

Ehdotetun poliisilain 2 luvun 19 §:n mukaan ampuma-asetta voitaisiin käyttää kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan puuttumiseksi 11 a §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa. Ampuma-aseen käytön edellytykset olisivat toisin sanoen samat kuin teknisen laitteen käytön edellytykset. Esimerkiksi erityisten valvontakohteiden vartioimisessa olisi siten mahdollista käyttää ampuma-asetta.

Jos miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen pysäyttäminen tapahtuisi ampumalla, todennäköinen seuraus omistajalle olisi, että hänen omaisuutensa tuhoutuisi. Ampuma-aseen käyttöä koskevaa säännösehdotusta ei ole kuitenkaan pidettävä kohtuuttomana, kun otetaan huomioon se, että ampuma-aseen käyttö voi olla ainoa mahdollisuus esimerkiksi henkeä tai terveyttä uhkaavan rikoksen torjumiseksi. Jos ampuma-aseen käytön edellytykset olisi arvioitu väärin ja omaisuus tuhoutuisi, omistajalla olisi vahingonkorvauslain (412/1974) nojalla oikeus vahingonkorvaukseen.

Perustuslain 7 §:ssä turvattu oikeus elämään ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen voi edellyttää nopeita ja tehokkaita toimenpiteitä. Tästä syystä ehdotetut poliisilain 2 luvun 11 a §, 17 § ja 19 § ovat perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta hyväksyttäviä ja painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimia.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

poliisilain 2 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan poliisilain (872/2011) 2 luvun 11 a §, 15 a §, 17 §:n 1 momentti ja 19 §:n 1 momentti,
 sellaisina kuin niistä ovat 2 luvun 11 a §, 15 a § ja 17 §:n 1 momentti laissa 540/2020 ja
lisätään poliisilain 2 lukuun uusi 11 b § seuraavasti:

2 luku

Yleiset toimivaltuudet

11 a §

Miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan puuttuminen

Poliisimiehellä on oikeus ottaa miehittämätön kulkuneuvo tai laite tilapäisesti haltuun, estää sen käyttö tai muutoin puuttua sen kulkuun tai toimintaan, jos se on tarpeellista

- 1) poliisille säädetyn tehtävän suorittamiseksi tai poliisin toiminnan suojaamiseksi;
- 2) erityisten valvontakohteiden vartioimiseksi;
- 3) merkittävän valtiollisen tapahtuman turvaamiseksi; taikka
- 4) onnettomuuspaikalla suoritettavien toimenpiteiden tai toimenpiteen kohteena olevan henkilön yksityisyyden suojaamiseksi.

Poliisimies voi 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa käyttää teknistä laitetta miehittämättömään kulkuneuvoon tai laitteeseen, sen kauko-ohjauslaitteisiin, ohjaus- ja seurantayhteyksiin sekä muihin käytön edellyttämiin järjestelmän osiin (miehittämätön järjestelmä), jos:

- 1) se ei aiheuta kohtuutonta haittaa radio- tai muulle viestinnälle taikka yleiselle viestintäverkolle;
- 2) laitetta käyttää vain asianmukaisen koulutuksen saanut poliisimies;
- 3) teknistä laitetta käytetään vain siinä määrin ja siihen saakka kuin se on 1 momentissa tarkoitettuna tehtävän suorittamiseksi tarpeen;
- 4) se on puolustettavaa ottaen huomioon tehtävän tärkeys ja kiireellisyys, miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen toiminnan vaarallisuus, käytettävissä olevat voimavarat sekä muut tilanteen kokonaisarvosteluun vaikuttavat seikat.

Teknisen laitteen käyttämisestä on ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle, jollei se ole radio- tai muulle viestinnälle taikka yleiselle viestintäverkolle oletettavasti aiheutuvaan tai aiheutuneeseen haittaan nähden ilmeisen tarpeetonta tai jos ilmoittamatta jättäminen on poliisin taktisiin ja teknisiin menetelmiin liittyvästä syystä ilmeisen perusteltua.

Miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan puuttumisesta on laadittava pöytäkirja tai muu asiakirja.

11 b §

Radioviestinnän, välitys- ja sijaintitietojen käsittely

Poliisimiehellä on oikeus käsitellä 11 a §:ssä tarkoitetun miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen käyttöön liittyvää radioviestintää, välitystietoja ja sijaintitietoja miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan puuttumiseksi tai kyseisen miehittämättömän järjestelmän osan yksilöimiseksi ja sijainnin määrittämiseksi. Tällaiset tiedot on hävitettävä viipymättä toimenpiteen jälkeen, jollei laissa toisin säädetä.

15 a §

Haltuun otetun miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen käsittely

Poliisin haltuun 11 a §:n nojalla otettu miehittämätön kulkuneuvo tai laite on palautettava ilman aiheetonta viivytystä laitteen omistajalle, jollei muualla laissa toisin säädetä.

17 §

Voimakeinojen käyttö

Poliisimiehellä on virkatehtävää suorittaessaan oikeus vastarinnan murtamiseksi, henkilön paikalta poistamiseksi, kiinniottamisen toimittamiseksi, vapautensa menettäneen pakenemisen estämiseksi, esteen poistamiseksi, miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan puuttumiseksi taikka välittömästi uhkaavan rikoksen tai muun vaarallisen teon tai tapahtuman estämiseksi käyttää sellaisia tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina. Voimakeinojen puolustettavuutta arvioitaessa on otettava huomioon tehtävän tärkeys ja kiireellisyys, vastarinnan vaarallisuus, käytettävissä olevat voimavarat sekä muut tilanteen kokonaisarvosteluun vaikuttavat seikat.

19 §

Ampuma-aseen käyttö

Ampuma-asetta voidaan käyttää vain silloin, kun kyseessä on välitöntä ja vakavaa vaaraa toisen hengelle tai terveydelle aiheuttavan henkilön toiminnan pysäyttäminen eikä lievempää keinoja pysäyttämiseksi ole käytettävissä. Ampuma-asetta voidaan lisäksi käyttää kiireellistä ja tärkeää tehtävää suorittaessa esineen, eläimen tai muun vastaavan esteen poistamiseksi taikka miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan puuttumiseksi 11 a §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa. Ampuma-asetta ei saa käyttää väkijoukon hajottamiseksi, ellei ampuma-aseessa käytetä kaasupatruunoita tai muita vastaavia ammuksia niistä erikseen annettujen määräysten mukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

Suomen tasavallan hallituksen ja Ruotsin kuningaskunnan hallituksen välillä raja-alueen poliisiyhteistyöstä tehdystä sopimuksesta annetun lain 4 ja 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Suomen tasavallan hallituksen ja Ruotsin kuningaskunnan hallituksen välillä raja-alueen poliisiyhteistyöstä tehdystä sopimuksesta annetun lain (260/2024) 4 ja 5 § seuraavasti:

4 §

Voimakeinojen käyttö

Sopimuksen 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua ruotsalaisen poliisimiehen oikeudesta voimankäyttöön Suomessa on voimassa, mitä poliisilain 2 luvun 17 §:ssä säädetään. Ruotsalaisella poliisimiehellä ei kuitenkaan ole oikeutta käyttää voimakeinoja miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan puuttumiseksi.

5 §

Ampuma-aseen käyttö

Sopimuksen 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua ruotsalaisen poliisimiehen oikeudesta käyttää aseita, ammuksia ja muita varusteita Suomessa on voimassa, mitä poliisilain 2 luvun 19 §:ssä säädetään. Ruotsalaisella poliisimiehellä ei kuitenkaan ole oikeutta käyttää ampuma-asetta miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan puuttumiseksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetun lain (342/2022) 2 §:n 2 momentin
7 kohta seuraavasti:

2 §

Virka-avun edellytykset

Puolustusvoimien on annettava poliisille virka-apua:

7) kulkuneuvon, aluksen, ilma-aluksen, miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun
tai toimintaan puuttumiseksi tai sen pysäyttämiseksi;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Etunimi Sukunimi

..ministeri Etunimi Sukunimi

1.

Laki

poliisilain 2 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan poliisilain (872/2011) 2 luvun 11 a §, 15 a §, 17 §:n 1 momentti ja 19 §:n 1 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 2 luvun 11 a §, 15 a § ja 17 §:n 1 momentti laissa 540/2020 ja
lisätään poliisilain 2 lukuun uusi 11 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 luku

2 luku

Yleiset toimivaltuudet

Yleiset toimivaltuudet

11 a §

11 a §

*Miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun
puuttuminen*

*Miehittämättömän **kulkuneuvon tai laitteen**
kulkuun **tai toimintaan** puuttuminen*

Poliisimiehellä on oikeus ottaa *ilmailulain 2 §:n 21 kohdassa tarkoitettu* miehittämätön ilma-alus tilapäisesti haltuun, estää sen käyttö tai muutoin puuttua sen kulkuun, jos se on välttämätöntä yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi, rikosten ennalta estämiseksi tai jo aloitetun rikoksen keskeyttämiseksi, erityisten valvontakohteiden vartioimiseksi, poliisitehtävän tai merkittävän valtiollisen tapahtuman turvaamiseksi taikka onnettomuuspaikalla suoritettavien toimenpiteiden tai toimenpiteen kohteena olevan henkilön yksityisyyden suojaamiseksi.

Poliisimies voi 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa käyttää teknistä laitetta, joka ei aiheuta vähäistä suurempaa haittaa radio- tai muulle viestinnälle taikka yleiselle viestintäverkolle. Teknistä laitetta voidaan käyttää, jos se on puolustettavaa ottaen huomioon tehtävän tärkeys ja kiireellisyys, miehittämättömän ilma-aluksen toiminnan vaarallisuus, käytävissä olevat voimavarat sekä muut tilanteen

Poliisimiehellä on oikeus ottaa miehittämätön *kulkuneuvo tai laite* tilapäisesti haltuun, estää sen käyttö tai muutoin puuttua sen kulkuun tai *toimintaan*, jos se on tarpeellista

1) *poliisille säädetyn tehtävän suorittamiseksi tai poliisin toiminnan suojaamiseksi;*
2) erityisten valvontakohteiden vartioimiseksi;

3) merkittävän valtiollisen tapahtuman turvaamiseksi; taikka

4) onnettomuuspaikalla suoritettavien toimenpiteiden tai toimenpiteen kohteena olevan henkilön yksityisyyden suojaamiseksi.

Poliisimies voi 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa käyttää teknistä laitetta miehittämättömään *kulkuneuvoon tai laitteeseen, sen kauko-ohjauslaitteisiin, ohjaus- ja seurantayhteyksiin sekä muihin käytön edellyttämiin järjestelmän osiin (miehittämätön järjestelmä), jos:*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

kokonaisarvosteluun vaikuttavat seikat. Laitetta saa käyttää vain niin kauan kuin se on välttämätöntä toimenpiteen suorittamiseksi. Teknistä laitetta saa käyttää ainoastaan asianmukaisen koulutuksen saanut poliisimies.

Poliisimiehellä on oikeus käsitellä miehittämättömän ilma-aluksen käyttöön liittyvää radioviestintää, välitystietoja ja sijaintitietoja miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun puuttumiseksi tai sen kokonaisjärjestelmän osan yksilöimiseksi ja sijainnin määrittämiseksi. Tällaiset tiedot on hävitettävä viipymättä toimenpiteen jälkeen, jollei laissa toisin säädetä.

Teknisen laitteen käyttämisestä on ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle, jollei se ole radio- tai muulle viestinnälle taikka yleiselle viestintäverkolle oletettavasti aiheutuvaan tai aiheutuneeseen haittaan nähden ilmeisen tarpeetonta tai jos ilmoittamatta jättäminen on poliisin taktisiin ja teknisiin menetteliin liittyvästä syystä ilmeisen perusteltua.

Miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun puuttumisesta on laadittava pöytäkirja tai muu asiakirja.

(uusi)

1) se ei aiheuta kohtuutonta haittaa radio- tai muulle viestinnälle taikka yleiselle viestintäverkolle;

2) laitetta käyttää vain asianmukaisen koulutuksen saanut poliisimies;

3) *teknistä laitetta käytetään vain siinä määrin ja siihen saakka kuin se on 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien suorittamiseksi tarpeen;*

4) se on puolustettavaa ottaen huomioon tehtävän tärkeys ja kiireellisyys, miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen toiminnan vaarallisuus, käytettävissä olevat voimavarat sekä muut tilanteen kokonaisarvosteluun vaikuttavat seikat.

Teknisen laitteen käyttämisestä on ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle, jollei se ole radio- tai muulle viestinnälle taikka yleiselle viestintäverkolle oletettavasti aiheutuvaan tai aiheutuneeseen haittaan nähden ilmeisen tarpeetonta tai jos ilmoittamatta jättäminen on poliisin taktisiin ja teknisiin menetteliin liittyvästä syystä ilmeisen perusteltua.

Miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan puuttumisesta on laadittava pöytäkirja tai muu asiakirja.

11 b §

Radioviestinnän, välitys- ja sijaintitietojen käsittely

Poliisimiehellä on oikeus käsitellä 11 a §:ssä tarkoitettujen miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen käyttöön liittyvää radioviestintää, välitystietoja ja sijaintitietoja miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan puuttumiseksi tai kyseisen miehittämättömän järjestelmän osan yksilöimiseksi ja sijainnin määrittämiseksi. Tällaiset tiedot on hävitettävä viipymättä toimenpiteen jälkeen, jollei laissa toisin säädetä.

15 a §

Haltuun otetun miehittämättömän ilma-aluksen käsittely

Poliisin haltuun 11 a §:n nojalla otettu miehittämätön ilma-alus on palautettava ilman

15 a §

Haltuun otetun miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen käsittely

Poliisin haltuun 11 a §:n nojalla otettu miehittämätön kulkuneuvo tai laite on

Voimassa oleva laki

aiheetonta viivytystä laitteen omistajalle, jollei muualla laissa toisin säädetä.

17 §

Voimakeinojen käyttö

Poliisimiehellä on virkatehtävää suorittaessaan oikeus vastarinnan murtamiseksi, henkilön paikalta poistamiseksi, kiinniottamisen toimittamiseksi, vapautensa menettäneen pakenemisen estämiseksi, esteen poistamiseksi, miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun puuttumiseksi taikka välittömästi uhkaavan rikoksen tai muun vaarallisen teon tai tapahtuman estämiseksi käyttää sellaisia tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina. Voimakeinojen puolustettavuutta arvioitaessa on otettava huomioon tehtävän tärkeys ja kiireellisyys, vastarinnan vaarallisuus, käytettävissä olevat voimavarat sekä muut tilanteen kokonaisarvosteluun vaikuttavat seikat.

19 §

Ampuma-aseen käyttö

Ampuma-asetta voidaan käyttää vain silloin, kun kyseessä on välitöntä ja vakavaa vaaraa toisen hengelle tai terveydelle aiheuttavan henkilön toiminnan pysäyttäminen eikä lievempää keinoa pysäyttämiseksi ole käytettävissä. Ampuma-asetta voidaan lisäksi käyttää kiireellistä ja tärkeää tehtävää suorittamiseksi esineen, eläimen tai muun vastaavan esteen poistamiseksi. Ampuma-asetta ei saa käyttää väkijoukon hajottamiseksi, ellei ampuma-aseessa käytetä kaasupatruunoita tai muita vastaavia ammuksia niistä erikseen annettujen määräysten mukaisesti.

Ehdotus

palautettava ilman aiheetonta viivytystä laitteen omistajalle, jollei muualla laissa toisin säädetä.

17 §

Voimakeinojen käyttö

Poliisimiehellä on virkatehtävää suorittaessaan oikeus vastarinnan murtamiseksi, henkilön paikalta poistamiseksi, kiinniottamisen toimittamiseksi, vapautensa menettäneen pakenemisen estämiseksi, esteen poistamiseksi, miehittämättömän *kulkuneuvon tai laitteen* kulkuun tai *toimintaan* puuttumiseksi taikka välittömästi uhkaavan rikoksen tai muun vaarallisen teon tai tapahtuman estämiseksi käyttää sellaisia tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina. Voimakeinojen puolustettavuutta arvioitaessa on otettava huomioon tehtävän tärkeys ja kiireellisyys, vastarinnan vaarallisuus, käytettävissä olevat voimavarat sekä muut tilanteen kokonaisarvosteluun vaikuttavat seikat.

19 §

Ampuma-aseen käyttö

Ampuma-asetta voidaan käyttää vain silloin, kun kyseessä on välitöntä ja vakavaa vaaraa toisen hengelle tai terveydelle aiheuttavan henkilön toiminnan pysäyttäminen eikä lievempää keinoa pysäyttämiseksi ole käytettävissä. Ampuma-asetta voidaan lisäksi käyttää kiireellistä ja tärkeää tehtävää suorittamiseksi esineen, eläimen tai muun vastaavan esteen poistamiseksi taikka *miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan puuttumiseksi 11 a §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa*. Ampuma-asetta ei saa käyttää väkijoukon hajottamiseksi, ellei ampuma-aseessa käytetä kaasupatruunoita tai muita vastaavia ammuksia niistä erikseen annettujen määräysten mukaisesti.

LUONNOS

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

Suomen tasavallan hallituksen ja Ruotsin kuningaskunnan hallituksen välillä raja-alueen poliisiyhteistyöstä tehdystä sopimuksesta annetun lain 4 ja 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Suomen tasavallan hallituksen ja Ruotsin kuningaskunnan hallituksen välillä raja-alueen poliisiyhteistyöstä tehdystä sopimuksesta annetun lain (260/2024) 4 ja 5 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

4 §

Voimakeinojen käyttö

Voimakeinojen käyttö

Sopimuksen 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua ruotsalaisen poliisimiehen oikeudesta voimankäyttöön Suomessa on voimassa, mitä poliisilain 2 luvun 17 §:ssä säädetään. Ruotsalaisella poliisimiehellä ei kuitenkaan ole oikeutta käyttää voimakeinoja miehittämättömän ilma-alueen kulkuun puuttumiseksi.

Sopimuksen 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua ruotsalaisen poliisimiehen oikeudesta voimankäyttöön Suomessa on voimassa, mitä poliisilain 2 luvun 17 §:ssä säädetään. Ruotsalaisella poliisimiehellä ei kuitenkaan ole oikeutta käyttää voimakeinoja miehittämättömän *kulkuneuvon tai laitteen* kulkuun *tai toimintaan* puuttumiseksi.

5 §

5 §

Ampuma-aseen käyttö

Ampuma-aseen käyttö

Sopimuksen 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua ruotsalaisen poliisimiehen oikeudesta käyttää aseita, ammuksia ja muita varusteita Suomessa on voimassa, mitä poliisilain 2 luvun 19 §:ssä säädetään

Sopimuksen 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua ruotsalaisen poliisimiehen oikeudesta käyttää aseita, ammuksia ja muita varusteita Suomessa on voimassa, mitä poliisilain 2 luvun 19 §:ssä säädetään. *Ruotsalaisella poliisimiehellä ei kuitenkaan ole oikeutta käyttää ampuma-asetta miehittämättömän kulkuneuvon tai laitteen kulkuun tai toimintaan* puuttumiseksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

3.

Laki

puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan puolustusvoimien virka-avusta poliisille annetun lain (342/2022) 2 §:n 2 momentin
7 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Virka-avun edellytykset

Virka-avun edellytykset

Puolustusvoimien on annettava poliisille
virka-apua:

Puolustusvoimien on annettava poliisille
virka-apua:

7) kulkuneuvon, aluksen, ilma-aluksen tai
miehittämättömän ilma-aluksen kulkuun
puuttumiseksi tai sen pysäyttämiseksi;

7) kulkuneuvon, aluksen, ilma-aluksen,
miehittämättömän *kulkuneuvon tai laitteen*
kulkuun *tai toimintaan* puuttumiseksi tai sen
pysäyttämiseksi;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20
